

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΤΙΜΟΛΟΓΙΑΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΚΑΙ Η ΔΙΑΦΟΡΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ

Στέλιος Κατρανίδης - Γιώργος Μάντακας, Λέκτορες του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας

1. Εισαγωγή

Η στήριξη του αγροτικού εισοδήματος αποτελεί βασικό στόχο της αγροτικής πολιτικής όλων των αναπτυγμένων οικονομικά χωρών. Η αναγκαιότητα του στόχου αυτού θεμελιώνεται στην υπάρχουσα ανισότητα ανάμεσα σε αγροτικά και μη αγροτικά εισοδήματα (Schmitt, G. και Tangermann, S., 1984, σελ. 760). Η μείωση των ανισοτήτων αυτών αποτελεί και δηλωμένο στόχο της Ελληνικής Αγροτικής Πολιτικής, όπως προκύπτει και από τα σχετικά επίσημα κείμενα (ΚΕΠΕ, 1985, Υπουργείο Γεωργίας, 1985). Επιπλέον, η μείωση των υπαρχουσών μεταξύ των αγροτών εισοδηματικών ανισοτήτων αποτελεί σαφή επιδίωξη της Αγροτικής Πολιτικής (Υπουργείο Γεωργίας, 1985, σελ. 6).

Ένα από τα πιο συνηθισμένα μέσα αυτής της πολιτικής είναι η στήριξη των τιμών των αγροτικών προϊόντων. Για το σκοπό αυτό, θεσπίζονται μέτρα όπως τιμές ασφαλείας, ποσοστώσεις, επιδοτήσεις κ.ά., τότε μεμονωμένα και τότε σε συνδυασμό μεταξύ τους (Ritsen, C., 1977, σελ. 349). Η θέσπιση τέτοιων μέτρων είναι προφανές ότι βασίζεται στην υπόθεση ότι η στήριξη των αγροτικών τιμών, δηλαδή η διατήρησή τους σ' ένα επίπεδο υψηλότερο από αυτό που θα προέκυπτε αν δεν είχαμε καμία κρατική παρέμβαση στην αγορά, είναι πραγματικά σε θέση να βελτιώσει το εισόδημα της αγροτικής οικογένειας.

Εκτός από την προηγούμενη υπόθεση, η οποία αμφισβητείται ως προς τη γενική ισχύ της από πολλούς μελετητές, θέμα με το οποίο εν συντομία θα ασχοληθούμε στην επόμενη παράγραφο, παραμένει προς διερεύνηση κατά πόσον η πολιτική αυτή, που βασίζεται στην πρόταση "ίδιες τιμές για ίδια προϊόντα" διευρύνει ή αμβλύνει τις ήδη υπάρχουσες ενδοτομεακές εισοδηματικές ανισότητες. Καθότι η αμβλυνση των ανισοτήτων αυτών αποτελεί δηλωμένο στόχο της πολιτικής που ασκείται και επιπλέον η απαίτηση για κάλυψη του σχετικά υψηλού κόστους των μικρών παραγωγών από τις εκάστοτε θεσπιζόμενες τιμές αποτελεί προσφιλέπι επιχείρημα για επίτευξη σχετικά υψηλών τιμών. Βασικό στόχο της ανακοίνωσής μας αποτελεί η εξέταση του ερωτήματός μας κατά πόσον η πολιτική των σχετικά υψηλών τιμών συμβάλλει στην αμβλυνση των εισοδηματικών ανισοτήτων που υπάρχουν μεταξύ φτωχών και πλούσιων αγροτών.

Στην επόμενη παράγραφο θα κάνουμε μια σύντομη επισκόπηση της σχετικής με το θέμα "Πολιτική τιμών και αγροτικά εισοδήματα" βιβλιογραφίας. Στη συνέχεια θα προχωρήσουμε σε μια πρώτη εμπειρική διερεύνηση των βραχυχρόνιων εισοδηματικών επιδράσεων σε διάφορες κατηγορίες αγροτικών οικογενειών με βάση το μέγεθος και την περιοχή στην οποία είναι εγκατεστημένες οι αγροτικές τους εκμεταλλεύσεις. Σ' ένα επόμενο θήμα, θα ασχοληθούμε με την πρόταση ενός υποδείγματος μελέτης των ενδοτομεακών εισοδηματικών επιδράσεων της τιμολογιακής πολιτικής, που θα ξεπερνά τους περιορισμούς της βραχυχρόνιας ανάλυσης, χρησιμοποιώντας την αγορά μαλακού σιταριού. Στο προτελευταίο κεφάλαιο της εργασίας θα

παρουσιάσουμε ορισμένες εμπειρικές εκτιμήσεις του εκτιμηθέντος υποδείγματος με βάση στοιχεία για τη οικοκαλλιέργεια σε επιλεγμένους νομούς της χώρας και θα κλείσουμε με τα συμπεράσματα.

2. Η Αποτελεσματικότητα της Τιμολογιακής Πολιτικής στη Στήριξη του Αγροτικού Εισοδήματος

Όπως προηγουμένως αναφέραμε, η χρήση ποικίλων μέτρων τιμολογιακής πολιτικής βασίζεται στην υπόθεση ότι η πολιτική αυτή στηρίζει αποτελεσματικά το αγροτικό εισόδημα. Ο έλεγχος της ορθότητας αυτής της υπόθεσης έχει απασχολήσει αρκετούς μελετητές. Τα συμπεράσματα, στα οποία καταλήγουν, διαφέρουν καταρχήν, ανάλογα με το βραχυχρόνιο ή μακροχρόνιο χαρακτήρα της ανάλυσης. Όσον αφορά την πρώτη περίπτωση, υπάρχει συμφωνία ότι μια αύξηση των τιμών θα έχει ως αποτέλεσμα, στη βραχυχρόνια περίοδο, αύξηση των αγροτικών εισοδημάτων όλων των κατηγοριών, αύξηση, όμως, που θα είναι μεγαλύτερη στα υψηλά αγροτικά εισοδήματα (Bauer S., 1984). Όσον αφορά τις επιπτώσεις στη μακροχρόνια περίοδο, αφού, δηλαδή, λόγω μεταβολής των σχετικών τιμών έχει επέλθει αναδιανομή των παραγωγικών πόρων μεταξύ των παραγωγικών δραστηριοτήτων, τα ανάλογα με τις υποθέσεις πάνω στις οποίες στηρίζονται συμπεράσματα σχετικών εργασιών δίστανται. Σύμφωνα με μία άποψη, η πολιτική τιμών δεν επιφέρει εισοδηματική βελτίωση στη μακροχρόνια περίοδο, κι αυτό γιατί ανακόπτει τη διαδικασία εξόδου από το αγροτικό επάγγελμα και τη μετακίνηση του πλεονάζοντος εργατικού δυναμικού σε άλλους παραγωγικούς οικονομικούς κλάδους (Schmitt, G. και Tangermann, S., 1984).

Άλλες εμπειρικές όμως εργασίες (Bauer, S., 1979), βασιζόμενες σε προβλέψεις κατάλληλων τομεακών υποδειγμάτων, υποστηρίζουν την επίδραση της πολιτικής τιμών στη διαμόρφωση του αγροτικού εισοδήματος και στη μακροχρόνια περίοδο χωρίς, όμως, να κάνουν ιδιαίτερη αναφορά σε ενδοτομεακές εισοδηματικές επιδράσεις.

3. Βραχυχρόνιες Εισοδηματικές Επιδράσεις της Αγροτικής Πολιτικής Τιμών στην Ελλάδα

Η εκτίμηση των βραχυχρόνιων εισοδηματικών επιδράσεων βασίζεται στην υπόθεση, ότι μία αύξηση στις τιμές αφήνει αμετάβλητες τις παραγόμενες ποσότητες, δηλαδή σε πλήρως ανελαστικές καμπύλες προσφοράς. Οι σχετικές επιδράσεις μιας ανόδου του επιπέδου των τιμών παραγωγού στο αγροτικό εισόδημα προκύπτουν από τη σχέση:

$$\Delta Y = \frac{\text{Α.Π.}}{\gamma} \Delta P$$

- όπου : ΔY : η σχετική μεταβολή του οικογενειακού αγροτικού εισοδήματος (%)
 Α.Π. : η αξία παραγωγής όλων των παραγωγικών κλάδων της αγροτικής εκμετάλλευσης (τιμές \times ποσότητες)
 γ : το οικογενειακό εισόδημα από αγροτικές δραστηριότητες
 ΔP : η σχετική μεταβολή του επιπέδου των τιμών για αγροτικά προϊόντα

Η πιο πάνω σχέση μας δίδει την ποσοστιαία μεταβολή στο οικογενειακό αγροτικό εισόδημα που θα προκύψει από συγκεκριμένες ποσοστιαίες μεταβολές του επιπέδου των τιμών. Αξίζει να σημειωθεί ότι, καθότι διαχρονικά η σχέση Αξίας Παραγωγής προς Εισόδημα συνεχώς αυξάνει -λόγω της όλο και μεγαλύτερης χρήσης εισροών, ξένης εργασίας και γής- η σημασία της πολιτικής τιμών για τη βελτίωση του εισοδήματος γίνεται όλο και μεγαλύτερη, δηλαδή για την επίτευξη μιας ορισμένης αύξησης του εισοδήματος χρειάζεται όλο και μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση των τιμών.

Τον πιο πάνω δείκτη υπολογίσαμε για αγροτικές εκμεταλλεύσεις καταταγμένες κατά τάξη μεγέθους, ώστε να καταστεί δυνατόν να δειχθεί η διαφορική επίδραση μιας αύξησης (μείωσης) του επιπέδου των τιμών στο εισόδημα των επιμέρους ομάδων εκμεταλλεύσεων. Τα στοιχεία που χρησιμοποιήσαμε προέρχονται από την έκδοση της Επιτροπής των Ε.Κ. Economic Results of Agricultural Holdings No 5-1986/1987, Luxembourg, 1990. Η έκδοση αυτή δίδει στοιχεία για παραγωγή, χρήση εισροών, εισόδημα, επιδοτήσεις, επενδύσεις κλπ, σε επίπεδο αγροτικής εκμετάλλευσης για όλες τις χώρες-μέλη των Ε.Κ.

Από τα στοιχεία που παρατίθενται στους Πίνακες 1,2 και 3 και από τις εκτιμήσεις που κάναμε, προκύπτουν συστηματικά διαφορές ως προς τις επιδράσεις μιας αύξησης των τιμών κατά 1% ως προς το οικονομικό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων, ως προς το μέγεθός τους σε έκταση της καλλιεργούμενης γης και ως προς τη θέση τους σε κανονικές, μειονεκτικές ή ορεινές περιοχές. Από τους Πίνακες αυτούς, προκύπτει σαφώς ότι οι μεσαίες και μεγάλες εκμεταλλεύσεις, καθώς και εκείνες που βρίσκονται σε πεδινές και μη μειονεκτικές περιοχές, ωφελούνται περισσότερο από τις μικρές και τις πολύ μικρές εκμεταλλεύσεις καθώς και από εκείνες που βρίσκονται σε μειονεκτικές και ορεινές περιοχές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Επιδράσεις μεταβολής του επιπέδου των αγροτικών τιμών κατά 1% στο οικογενειακό εισόδημα των αγροτικών εκμεταλλεύσεων κατά τάξεις οικονομικού μεγέθους (ESU)¹

ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΔΥ%
Πολύ μικρές : 0-4 ESU	7105	3833	1.87
Μικρές : 4-8 ESU	10782	5902	1.85
Μικρομεσαίες : 8-16 ESU	16906	8534	2.00
Μεγαλομεσαίες : 16-40 ESU	26914	12289	2.21
Μεγάλες : 40-100 ESU	45965	18558	2.50
Όλες οι Κατηγορίες	11875	6117	1.96

1. ESU : μονάδα οικονομικού μεγέθους (E.S.U. : Economic Size Unit)

Πηγή : Επιτροπή των Ε.Κ, Economic Results of Agricultural Holdings, no 5-1986/1987, Luxembourg, 1990.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Επιδράσεις μεταβολής του επιπέδου των αγροτικών τιμών κατά 1% στο οικογενειακό εισόδημα των αγροτικών εκμεταλλεύσεων κατά τάξεις μεγέθους σε χρησιμοποιούμενη γεωργική γη (ha)

ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΔΥ%
< 5 ha	8781	5035	1.76
5 - 10 ha	11605	6157	1.90
10 - 20 ha	18774	8445	2.25
20 - 30 ha	27660	11894	2.35
30 - 50 ha	32144	12655	2.57
> 50 ha	45535	16035	2.87
ΟΛΕΣ ΟΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	11545	6028	1.93

Πηγή : Επιτροπή των Ε.Κ., Economic Results of Agricultural Holdings, no 5-1986/1987, Luxembourg, 1990.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Επιδράσεις μεταβολής του επιπέδου των αγροτικών τιμών κατά 1% στο οικογενειακό εισόδημα των αγροτικών εκμεταλλεύσεων κατά περιοχή

ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΔΥ%
Κανονικές Περιοχές	12746	6470	1.99
Μειονεκτικές Περιοχές	12033	6199	1.96
Ορεινές Περιοχές	9897	5282	1.89
Όλες οι Περιοχές	11875	6117	1.96

Πηγή : Επιτροπή των Ε.Κ., Economic Results of Agricultural Holdings, no 5-1986/1987, Luxembourg, 1990.

Από την ανάλυση αυτή προκύπτει μία σαφής διάσταση των συνεπειών του μέτρου ως προς τις υπάρχουσες ενδοτομεακές εισοδηματικές ανισότητες και του διακηρυγμένου και κοινωνικά αποδεκτού στόχου για άμβλυνση των διαφορών ανάμεσα σε υψηλά και χαμηλά αγροτικά εισοδήματα.

4. Ένα Υπόδειγμα για την Ανάλυση των Εισοδηματικών Επιδράσεων της Αγροτικής Τιμολογιακής Πολιτικής στη Μακροχρόνια Περίοδο

Πριν προχωρήσουμε στην παρουσίαση και εκτίμηση του υποδείγματος, ας διερευνήσουμε, στο σημείο αυτό, την έννοια της μακροχρόνιας περιόδου. Στην προηγούμενη παράγραφο εξετάσαμε τις επιπτώσεις της πολιτικής τιμών στο αγροτικό εισόδημα, κάνοντας την υπόθεση περί ανελαστικής προσφοράς. Στην παράγραφο αυτή, θα θεωρήσουμε την προσφορά προϊόντος ελαστική ως προς τις τιμές, δηλαδή θα λάβουμε υπόψη κάτι που προσιδιάζει σαφώς περισσότερο στην πραγματικότητα, δηλαδή ότι η προσφορά προσαρμόζεται στις μεταβολές των σχετικών τιμών. Την ανάλυση που θα ακολουθήσει, σε αντιδιαστολή με αυτή που προηγήθηκε, την ονομάσαμε ανάλυση στη μακροχρόνια περίοδο.

4.1 Το Θεωρητικό Υπόδειγμα

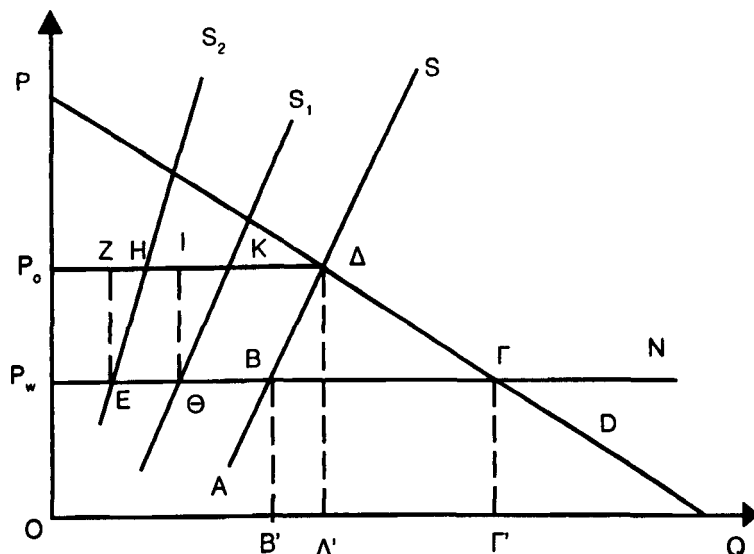
Για τους σκοπούς της εργασίας μας, θα θεωρήσουμε την αγορά ενός αγροτικού προϊόντος. Σε αυτή την αγορά, θεωρούμε ότι η αγροτική πολιτική έχει διπλό στόχο. Ο πρώτος στόχος είναι η επίδιωξη αυτάρκειας αυτού του προϊόντος στην Ελλάδα, δηλαδή η τροφοδότηση της εγχώριας ζήτησης από τους εγχώριους παραγωγούς και ο δεύτερος στόχος είναι η ενίσχυση του εισοδήματος των παραγωγών για την έξοδο των μικρών γεωργών από τη φτώχεια και για τη γενικότερη επίτευξη δικαιότερης διανομής του εισοδήματος. Το υπόδειγμα αυτό έχει ως εξής: έστω ότι η ζήτηση ενός αγροτικού προϊόντος στην Ελλάδα αντιπροσωπεύεται από μία συνάρτηση $D=f(P)$, ενώ η συνάρτηση προσφοράς είναι το άθροισμα δύο επιμέρους συναρτήσεων προσφοράς, της συνάρτησης προσφοράς των "πλουσίων" ή αλλιώς των μεγάλων παραγωγών και της συνάρτησης προσφοράς των μικρών (ή "φτωχών") παραγωγών. Έστω ότι η μεν πρώτη (αυτή των πλουσίων παραγωγών) είναι:

$$S_1 = g_1(P) \quad (1)$$

ενώ η δεύτερη (αυτή των φτωχών παραγωγών) είναι:

$$S_2 = g_2(P) \quad (2)$$

Παραστατικά, αυτά εμφανίζονται στο Σχήμα 1, όπου S είναι το οριζόντιο άθροισμα των δύο συναρτήσεων προσφοράς και D είναι η προαναφερθείσα συνάρτηση ζήτησης. Το P_w συμβολίζει τη διεθνή τιμή αυτού του προϊόντος και ως εκ τούτου, ενδεχόμενη έλλειψη της κρατικής παρέμβασης θα είχε ως αποτέλεσμα η συνάρτηση προσφοράς να γίνει η $ABΓN$, η οποία αφενός μεν για χαμηλές τιμές ουσιαστικά αποτελείται από την προσφορά των Ελλήνων παραγωγών (τμήμα AB), ενώ υπάρχει η δυνατότητα πρακτικά απεριόριστης προσφοράς στη διεθνή τιμή P_w .

ΣΧΗΜΑ 1

Σε μία τέτοια περίπτωση, οι καταναλωτές θα κατανάλωναν ποσότητες ΟΓ', εκ των οποίων ποσότητα ΟΒ' θα ήταν εντόπια παραγωγή, ενώ η παραγωγή Β'Γ' θα προερχόταν από εισαγωγές.

Εστω ότι σε αυτή την αγορά εφαρμόζουμε την κρατική πολιτική που αναφέραμε στην αρχή του κεφαλαίου, χρησιμοποιώντας ως μέσο πολιτικής τις "τιμές ασφαλείας". Με αυτή την πολιτική, το κράτος ορίζει μία τιμή την οποία κάθε παραγωγός απολαμβάνει για τα προϊόντα του. Εάν η ζήτηση του αγαθού αυτού δεν ανταποκρίνεται σε αυτή την τιμή για τη συνολική ποσότητα αυτού του αγαθού, το κράτος αναλαμβάνει να το αγοράσει στην τιμή ασφαλείας μέσω των οργανισμών παρέμβασης. Με αυτό τον τρόπο (α) δίνεται κίνητρο στον παραγωγό να παράγει μεγαλύτερες ποσότητες και (β) αυξάνεται το εισόδημα του γεωργού, αφού εισπράττει καλύτερη τιμή.

Στην προκειμένη περίπτωση, το κράτος, θέλοντας να εξασφαλίσει αυτάρκεια και ταυτόχρονα, να βελτιώσει τα εισοδήματα των παραγωγών, επιβάλλει μία τιμή ασφαλείας P_o (βλέπε Σχήμα 1) και ταυτόχρονα επιβάλλει δασμό $t = P_o - P_w$ στις εισαγωγές αυτού του αγαθού. Ποιό είναι το αποτέλεσμα; Σύμφωνα με το Σχήμα 1 η ενέργεια αυτή θα έχει τα ακόλουθα αποτελέσματα:

(α) θα οδηγήσει σε αύξηση της προσφερόμενης ποσότητας από τους εγχώριους παραγωγούς από ΟΒ' σε ΟΔ'

(β) η αύξηση αυτή θα προέλθει και από τις δύο ομάδες παραγωγών, τους "πλούσιους" και τους "φτωχούς" παραγωγούς

(γ) θα εξαλειφθούν οι εισαγωγές

(δ) θα ανέλθει η τιμή στην κατανάλωση από P_w σε P_o

(ε) θα αυξηθούν τα έσοδα και τα "κέρδη" των παραγωγών. Είναι δε φανερό ότι το κέρδος των "πλούσιων" παραγωγών θα μεγαλώσει κατά το εμβαδόν $P_w \Theta K P_0$, ενώ το κέρδος των "φτωχών" παραγωγών θα μεγαλώσει κατά $P_w \text{EHP}_0$ (Σχήμα 1).

Τα αποτελέσματα της νέας ισορροπίας, όπως περιγράφησαν παραπάνω, μας δείχνουν ότι, σε γενικές γραμμές, η πολιτική αυτή επιτυγχάνει τους σκοπούς της:

(α) αυτάρκεια του συγκεκριμένου προϊόντος χωρίς εισαγωγές

(β) μεταφορά πλούτου (αναδιανομή εισοδήματος) από τους καταναλωτές στους παραγωγούς.

Όμως, αυτό που πρέπει να παρατηρηθεί στα παραπάνω, είναι ότι η αναδιανομή προς τους παραγωγούς υπήρξε ασύμμετρη. Δηλαδή, το μέγεθος του επιπλέον εισοδήματος που λαμβάνει η ομάδα των "φτωχών" παραγωγών είναι γενικώς μικρότερο αυτού που λαμβάνει η ομάδα των "πλούσιων" παραγωγών. Το δε αποτέλεσμα αυτό μπορεί να αναλυθεί περαιτέρω σε δύο κομμάτια:

(i) Η τιμή ασφαλείας ορίζει ότι για κάθε μονάδα του αγαθού αυτού ο παραγωγός λαμβάνει ($P_0 - P_w$) παραπάνω της επικρατούσας έως τώρα τιμής. Αυτό σημαίνει εκ των πραγμάτων, ότι οι παραγωγοί μεγάλων ποσοτήτων θα λάβουν την ίδια ανά μονάδα "ενίσχυση" αλλά για περισσότερες μονάδες του αγαθού. Έτσι, έστω και αν δεν αλλάξουν οι ποσότητες παραγωγής, οι "φτωχοί" παραγωγοί λαμβάνουν ένα εισόδημα ίσο με το εμβαδόν $P_w \text{EZP}_0$, ενώ οι "πλούσιοι" παραγωγοί λαμβάνουν επιπλέον εισόδημα ίσο με το $P_w \Theta \text{IP}_0$, όπου $P_w \Theta \text{IP}_0 > P_w \text{EZP}_0$.

(ii) Η τιμή ασφαλείας P_0 , η οποία είναι μεγαλύτερη από την P_w , οδηγεί και τις δύο ομάδες παραγωγών σε μεγαλύτερη παραγωγή. Όμως, και εδώ υπάρχει μία ασυμμετρία. Οι παραγωγοί που εμφανίζουν μεγαλύτερη ελαστικότητα προσφοράς θα αυξήσουν την παραγωγή τους περισσότερο από τους παραγωγούς με χαμηλότερη ελαστικότητα προσφοράς. Ως εκ τούτου, εμφανίζεται και εδώ μία ασυμμετρία όσον αφορά το αποτέλεσμα του κινήτρου (αύξηση της τιμής) για αύξηση της παραγωγής που παρέχει η πολιτική τιμών ασφαλείας. Μπορούμε, δηλαδή, να πούμε ότι η ομάδα με τη μεγαλύτερη ελαστικότητα έχει μεγαλύτερο κίνητρο από την ομάδα με μικρή ελαστικότητα.

4.2 Το Πρόβλημα της Στάθμισης της Διανομής

Αναφέραμε παραπάνω ότι με την πολιτική τιμών ασφαλείας αυτού του τύπου μεταφέρεται πλούτος από τους καταναλωτές στους παραγωγούς. Στην εργασία αυτή, θα θεωρήσουμε ότι η πολιτική αυτή θεωρεί άριστη τη μεταφορά αυτή του πλούτου από τους καταναλωτές σε παραγωγούς για την επίτευξη τόσο αυτάρκειας όσο και κοινωνικής δικαιοσύνης. Η ποσότητα δε που θα μοιραστεί στους παραγωγούς είναι, σύμφωνα με το Σχήμα 1, ίση με το εμβαδόν $P_w \text{BDP}_0$. Δεδομένης της ποσότητας "πλούτου" που θα μοιραστεί, η πολιτεία φροντίζει να τη μοιράσει με τέτοιο τρόπο μεταξύ των δύο ομάδων παραγωγών, ώστε να μεγιστοποιήσει κάποια συνάρτηση κοινωνικής ευημερίας. Έστω ότι

$$W = A \cdot B^6 \quad (3)$$

αντιπροσωπεύει τη συνάρτηση κοινωνικής ευημερίας όπου W είναι η κοινωνική ευημερία, A είναι η ποσότητα πλούτου που μεταφέρεται στους "φτωχούς" παραγωγούς και B η ποσότητα πλούτου που μεταφέρεται στους "πλούσιους" παραγωγούς. Είναι φανερό ότι οι εκθέτες a και b αποτελούν τους συντελεστές στάθμισης της σημασίας των δύο ομάδων για την κρατική πολιτική. Το πρόβλημα της μεγιστοποίησης είναι

$$\max_{A,B} W = A^\alpha B^\beta \quad (4)$$

υπό τον περιορισμό ότι $A+B \leq T$, όπου T είναι το σύνολο του μεταφερόμενου πλούτου από τους καταναλωτές στους παραγωγούς. Το πρόβλημα αυτό λύνεται με μία τυποποιημένη μαθηματική μέθοδο, από την οποία προκύπτει ότι στο άριστο σημείο κατανομής των A και B :

$$\alpha A^{\alpha-1} B^\beta = \beta A^\alpha B^{\beta-1} \quad (5)$$

Από την προηγούμενη σχέση εξάγεται ότι:

$$\alpha B = \beta A \implies \frac{\alpha}{\beta} = \frac{A}{B}$$

Εάν δε θεωρήσουμε ότι ο συντελεστής στάθμισης $\beta=1$, τότε:

$$\alpha = \frac{A}{B} \quad (6)$$

Αυτός δε ο συντελεστής στάθμισης α μας δίνει τη σχετική σημασία που προσδίδει η κρατική πολιτική στην ομάδα των παραγωγών που παίρνουν την ενίσχυση A , σε σχέση πάντα με την ομάδα των παραγωγών που παίρνουν την ενίσχυση B . Έτσι λοιπόν, εάν για παράδειγμα $\alpha=2$, τότε, μπορούμε να πούμε ότι κρατική πολιτική επιδιώκει να κατανείμει τον μεταφερόμενο πλούτο με τέτοιο τρόπο ώστε οι "φτωχοί" παραγωγοί να λάβουν διπλάσια ποσότητα πλούτου από τους "πλούσιους" παραγωγούς. Στο παράδειγμα του Σχήματος 1 θα είχαμε:

$$\alpha = \frac{P_w EHP_0}{P_w \Theta KP_0} \quad (7)$$

1. Σχηματίζουμε τη Lagrangean: $L = A^\alpha B^\beta + \lambda(T - A - B)$, όπου λ είναι ο πολλαπλασιαστής του Lagrange. Οι συνθήκες α' τάξεως είναι:

$$\left. \begin{array}{l} \frac{dL}{dA} = \alpha A^{\alpha-1} B^\beta - \lambda = 0 \\ \frac{dL}{dB} = \beta A^\alpha B^{\beta-1} - \lambda = 0 \\ \frac{dL}{d\lambda} = T - A - B = 0 \end{array} \right\} \begin{array}{l} \alpha A^{\alpha-1} B^\beta = \beta A^\alpha B^{\beta-1} \\ T = A + B \end{array}$$

Αναφέραμε πιο πάνω ότι το αποτέλεσμα της κρατικής πολιτικής μπορεί να χωριστεί σε δύο μέρη και εξηγήσαμε ότι ένα μέρος είναι η αύξηση του εισοδήματος των παραγωγών λόγω της αυξημένης τιμής κάθε μονάδας παραγωγής τους, ενώ το δεύτερο μέρος είναι η αύξηση του εισοδήματος λόγω της αύξησης της ίδιας της παραγωγής τους. Σε αυτό το δεύτερο μέρος θα πρέπει να σταθούμε λίγο. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι ο σχεδιαστής της κρατικής πολιτικής έχει σαφώς υπόψη του την ασυμμετρία της μεταφοράς πλούτου, δηλαδή αντιλαμβάνεται ότι οι μεγάλοι παραγωγοί θα ωφεληθούν γενικώς περισσότερο των μικρών παραγωγών διότι παράγουν μεγαλύτερες ποσότητες. Όμως, μπορεί να υποστηριχθεί ότι η κρατική πολιτική σκοπεύει στο να παρακινήει τους παραγωγούς μικρού εισοδήματος να παράγουν περισσότερο και με αυτό τον τρόπο να επωφεληθούν της πολιτικής τιμών ασφαλείας. Σε αυτή την περίπτωση, μπορεί να θεωρηθεί ότι ο κύριος στόχος της πολιτικής είναι η παρακίνηση των παραγωγών σε μεγαλύτερη παραγωγή και η δημιουργία επιπλέον εισοδήματος από τη νέα αυτή παραγωγή. Στο Σχήμα 1, αυτό το "νέο" εισόδημα φαίνεται παραστατικά από το εμβαδόν του τριγώνου ΕΖΗ για τους παραγωγούς της "φτωχής" ομάδας και το εμβαδόν ΘΙΚ για τους παραγωγούς της "πλούσιας" ομάδας.

Στην προκειμένη περίπτωση, η κρατική πολιτική θέλει να μεγιστοποιήσει κάποια συνάρτηση ευημερίας, η οποία όμως εξαρτάται από τη "νέα" μεταφορά πλούτου προς τις δύο ομάδες παραγωγών. Εάν και εδώ επαναλάβουμε τη διαδικασία της παράστασης (4), τότε θα συμπεράνουμε ότι κάτω από αυτή την έννοια ο συντελεστής στάθμισης της σημασίας των μικρών παραγωγών θα είναι:

$$\alpha = \frac{ΕΖΗ}{ΘΙΚ} \quad (8)$$

Όμως, το "νέο" αυτό εισόδημα εξαρτάται από τις ελαστικότητες προσφοράς των δύο ομάδων και από τις αρχικές ποσότητες παραγωγής και συνδέεται θετικά με τα δύο αυτά μεγέθη. Με άλλα λόγια, η ποσότητα του "νέου" αυτού εισοδήματος θα είναι τόσο μεγαλύτερη όσο μεγαλύτερη είναι η ελαστικότητα της προσφοράς και δεδομένης της ελαστικότητας, θα είναι τόσο μεγαλύτερη αυτή η ποσότητα, όσο μεγαλύτερη είναι η αρχική ποσότητα παραγωγής στο σημείο ισορροπίας. Η απόδειξη αυτής της πρότασης εμφανίζεται στο παράρτημα.

Αφού αναφέραμε τα παραπάνω, γίνεται σαφές ότι μας ενδιαφέρει ο υπολογισμός των ελαστικότητων προσφοράς. Επειδή υπάρχουν αρκετές θεωρητικές απόψεις σχετικά με την αναμενόμενη διαφορά ελαστικότητων μεταξύ "πλουσίων" και "φτωχών" παραγωγών, στις οποίες δεν θα αναφερθούμε εδώ, θα προχωρήσουμε στην εμπειρική διερεύνηση της ερώτησης εκτιμώντας οικονομετρικά υποδείγματα προσφοράς για ορισμένους νομούς στην Ελλάδα. Κατόπιν τούτου, και έχοντας στα χέρια μας τα εμπειρικά δεδομένα, δημιουργούμε απλά προσομοιωτικά τεστ για να βρούμε τους συντελεστές στάθμισης των δύο ομάδων παραγωγών.

4.3 Εμπειρική Διερεύνηση

Το βασικό πρόβλημα που έχουμε να αντιμετωπίσουμε εν προκειμένω συνίσταται στην εκτίμηση δύο τουλάχιστον συναρτήσεων προσφοράς, μία για μικρούς και μία για μεγάλους παραγωγούς. Τα υπάρχοντα, ωστόσο, στοιχεία καθιστούν μία απευθείας εκτίμηση συναρτήσεων για μικρούς και μεγάλους παραγωγούς αδύνατη. Ο λόγος είναι ότι δεν υπάρχουν στοιχεία

παραγωγής για επιμέρους προϊόντα κατά τάξη μεγέθους της αγροτικής εκμετάλλευσης και μάλιστα για σειρά ετών όπως απαιτείται για την εκτίμηση συναρτήσεων προσφοράς. Για το λόγο αυτό, επιλέξαμε την εκτίμηση συναρτήσεων προσφοράς σε επίπεδο νομού, διαλέγοντας σχετικά ομοιογενείς νομούς, όσον αφορά τα γεωμορφολογικά και κλιματολογικά τους χαρακτηριστικά, που να διακρίνονται όμως σαφώς μεταξύ τους όσον αφορά το μέγεθος των εκμεταλλεύσεων που είναι εγκατεστημένες σε αυτούς. Με τον τρόπο αυτό καταλήξαμε στην εκτίμηση συναρτήσεων προσφοράς για το ίδιο προϊόν (εν προκειμένω μαλακό σιτάρι) σε νομούς με μεγάλες ("πλούσιες") και νομούς με μικρές ("φτωχές") εκμεταλλεύσεις. Εκτιμήσαμε συναρτήσεις προσφοράς ειδικά μαλακού σιταριού διότι αποτελεί ένα από τα πλέον ομοιογενή ποιοτικά αγροτικά προϊόντα και στην αγορά του εφαρμόζεται εδώ και δεκαετίες σχετικά αδιαφοροποίητο το σύστημα των τιμών ασφαλείας, τις επιδράσεις του οποίου στο εισόδημα "πλουσίων" και "φτωχών" νοικοκυριών εν προκειμένω εξετάζουμε.

Επιλέξαμε έξι σιτοπαραγωγούς νομούς της Ελλάδος για τους οποίους προχωρήσαμε σε οικονομετρικές εκτιμήσεις ενός απλού υποδείγματος προσφοράς μαλακού σιταριού. Το υπόδειγμα προσφοράς, που χρησιμοποιήσαμε, θεωρεί ότι η συνάρτηση προσφοράς μαλακού σιταριού έχει την εξής μορφή:

$$S_i^t = f(S_{i,t-1}^i, P_{i,t-1}^i, P_{j,t-1}^j, WD) \quad (9)$$

όπου S_i^t = προσφερόμενη ποσότητα του αγαθού i , κατά την περίοδο t

$P_{i,t-1}^i$ = τιμή στον παραγωγό του αγαθού i , κατά την περίοδο t

$P_{j,t-1}^j$ = τιμή στον παραγωγό του ανταγωνιστικού αγαθού j , κατά την περίοδο t

WD = δείκτης καιρικών συνθηκών, ο οποίος παίρνει τιμή από 1 έως 4, ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες (Μπαλτάς, Ν., 1986, σελ. 83).

Σε αυτή την περίπτωση επιλέξαμε τους νομούς Βοιωτίας, Φθιώπιδας, Μαγνησίας, Λάρισας, Τρικάλων και Καρδίτσας για τους οποίους εκτιμήσαμε τη συνάρτηση (9) για το μαλακό σιτάρι. Σαν ανταγωνιστικό αγαθό επιλέξαμε το θαμβάκι, με εξαίρεση τη Μαγνησία, όπου επιλέξαμε το σκληρό σιτάρι. Για να υπολογίσουμε τις συναρτήσεις προσφοράς μαλακού σιταριού στους νομούς αυτούς χρησιμοποιήσαμε ένα δείγμα από 20 ετήσιες παρατηρήσεις της χρονολογικής σειράς 1971-1990. Τα στοιχεία των τιμών των αγροτικών προϊόντων σε επίπεδο νομού, προέρχονται από δημοσίευτα στοιχεία της Διεύθυνσης Πληροφόρησης του Υπουργείου Γεωργίας. Η Διεύθυνση Πληροφόρησης λαμβάνει τα στοιχεία αυτά από τα Δελτία των Νομαρχιακών Διευθύνσεων Γεωργίας, που συμπληρώνονται ετησίως.

Τα στοιχεία των γεωργικών εκτάσεων ανά νομό, προέρχονται από την Ετήσια Γεωργική Στατιστική της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, ενώ τα στοιχεία του μεγέθους των εκμεταλλεύσεων προέρχονται από τη Διαρθρωτική Έρευνα Γεωργίας της Ε.Σ.Υ.Ε. του 1987. Αυτή η έρευνα διενεργείται κάθε 10 χρόνια. Τα στοιχεία της ίδιας έρευνας του 1977-1978 ελήφθησαν υπόψη και δεν διαφοροποιούνται σημαντικά από αυτά της έρευνας του 1987.

Τέλος, τα στοιχεία των ονομαστικών τιμών αποπληθωρίστηκαν όλα με το Δείκτη Τιμών Καταναλωτού της Ε.Σ.Υ.Ε., χρησιμοποιώντας ως έτος βάσης το 1982.

Τα αποτελέσματα των εκτιμήσεων των εξισώσεων φαίνονται στον Πίνακα 4, όπου αναφέρονται επίσης και το μέσο μέγεθος εκμετάλλευσης μαλακού σιταριού για κάθε νομό και η ελαστικότητα προσφοράς ως προς την τιμή της προηγούμενης περιόδου, εκτιμημένη στη μέση τιμή των μεταβλητών. Στον ίδιο Πίνακα αναφέρεται και το ποσοστό των εκμεταλλεύσεων άνω των 200 στρεμμάτων.

Τα αποτελέσματα της εκτιμήσεως των συναρτήσεων προσφοράς εμφανίζονται στον Πίνακα 4. Εκτιμήσαμε γραμμικές συναρτήσεις προσφοράς για 6 νομούς (4 νομούς της Θεσσαλίας και 2 νομούς της Στερεάς Ελλάδος). Οι συντελεστές παλινδρομής είχαν τα αναμενόμενα πρόσημα και, γενικώς (με εξαίρεση τη Βοιωτία), ήταν ικανοποιητικά.

Από τα αποτελέσματα αυτά μπορεί κανείς να συμπεράνει ότι η ελαστικότητα προσφοράς δεν συνδέεται με μία σαφή μονοτονική σχέση με το μέσο μέγεθος εκμετάλλευσής². Περαιτέρω, τα αποτελέσματα αυτά μας οδήγησαν στη διενέργεια προσομοιωτικών τεστ για έλεγχο του ενδεχομένου εάν η κρατική πολιτική γενικώς εμφανίζεται συνεπής ή όχι στην ενίσχυση των εισοδημάτων των μικρών ή των μεγάλων παραγωγών, όσον αφορά το σκέλος της αύξησης που οφείλεται στην προσαρμογή των παραγόμενων ποσοτήτων σε μεταβολές των τιμών.

Προς το σκοπό αυτό, κάναμε το εξής: θεωρήσαμε μία χρονολογική σειρά διεθνών τιμών, την οποία δημιουργήσαμε μειώνοντας κατά μία μονάδα την εκάστοτε τιμή μαλακού σιταριού. Χρησιμοποιώντας αυτή τη διεθνή τιμή, με τα εκτιμημένα υποδείγματα προσφοράς, εκτιμήσαμε τις θεωρητικές ποσότητες παραγωγής (ανά νομό), δηλαδή τις ποσότητες που θα παρήγαγαν εάν η τιμή ήταν ίση με τη διεθνή τιμή.

Με δεδομένες αυτές τις θεωρητικές ποσότητες παραγωγής, μπορούσαμε να υπολογίσουμε το θεωρητικό μέγεθος του επιπλέον πλούτου που λαμβάνουν τόσο οι "φτωχοί" όσο και οι "πλούσιοι" παραγωγοί.

Με βάση όλα τα παραπάνω, διαλέξαμε τους νομούς Φθιώπδας και Τρικάλων (όπου το μέσο μέγεθος εκμετάλλευσής είναι μικρό) και τους νομούς Μαγνησίας και Λάρισας (όπου το μέσο μέγεθος εκμετάλλευσής είναι μεγάλο) και διενεργήσαμε συγκρίσεις, αφενός μεν μεταξύ των νομών Φθιώπδας - Μαγνησίας, αφετέρου δε μεταξύ των νομών Λάρισας - Τρικάλων.

Όπως έχουμε αναφέρει στο θεωρητικό κομμάτι της εργασίας, ο επιπλέον "πλούτος" που μεταφέρεται στους παραγωγούς λόγω αύξησης της παραγωγής τους, ισοδυναμεί με το εμβαδόν του τριγώνου ΘΙΚ (ή ΕΖΗ) του Σχήματος 1. Ως εκ τούτου, ο υπολογισμός αυτού του "επιπλέον" εισοδήματος γίνεται από τον τύπο:

$$A_i = (P_o - P_w) (Q_o - Q_w) \frac{1}{2}$$

όπου A_i = το "επιπλέον εισόδημα" για το νομό i

P_o = η επιβαλλόμενη τιμή ασφαλείας

P_w = η διεθνής τιμή

Q_o = η ποσότητα παραγωγής στην τιμή ασφαλείας

Q_w = η ποσότητα παραγωγής στη διεθνή τιμή

Έχοντας υπολογίσει για τους 4 νομούς (Φθιώπδα, Μαγνησία, Λάρισα, Τρίκαλα) τις θεωρητικές ποσότητες Q_w , δηλαδή τις ποσότητες που θα παρήγαγαν με τις διεθνείς τιμές και δεδομένου ότι η διαφορά $(P_o - P_w)$ έχει ληφθεί ίση με 1, μπορούμε να υπολογίσουμε το μέγεθος A .

Ο Πίνακας 5 μας δίνει το μέγεθος A για κάθε έναν από τους 4 νομούς. Επίσης, στον Πίνακα 5, υπολογίζεται ο συντελεστής στάθμισης A_i/A_j , όπου i είναι νομός "φτωχών" παραγωγών και j είναι νομός "πλούσιων" παραγωγών.

2. Το αποτέλεσμα αυτό επιβεβαιώθηκε και από απλή στατιστική εκτίμηση της συσχέτισης των δύο αυτών μεγεθών σε μεγαλύτερο δείγμα νομών.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ 4

Συντελεστές Παλινδρόμησης Συναρτήσεων Προσφοράς Μαλακού Σιταριού για Εξι Νομούς

	C	S _{t-1}	Μ. ΣΙΤΑΡΙ P _{t-1}	ΒΑΜΒΑΚΙ P _{t-1}	Σ. ΣΙΤΑΡΙ P _{t-1}	WD	AR(1)	R ²	E _w	ΜΕΣΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ 1987	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΚΜΕΤΑΛ. > 200 Στρεμ**
(1) ΦΘΙΩΤΙΔΑ	-71,894 (-4,64)	0,5377 (5,84)	7817,1 (8,30)	-439,43 (-2,910)		(9513,1 (4,07)		0,93	1,40	15,31	5,8%
(2) ΜΑΓΝΗΣΙΑ	-12,718 (-3,01)	0,2425 (1,95)	1941,3 (3,15)		-459,8 (-1,30)	3632,4 (4,99)		0,82	1,38	57,8	51,6%
(3) ΤΡΙΚΑΛΑ	-24,039 (-2,13)	0,4832 (4,68)	3501,99 (4,50)	-30,22 (-2,12)		7076,8 (4,48)		0,90	1,09	11,52	0%
(4) ΛΑΡΙΣΑ	-147,339 (-4,47)	0,3436 (4,55)	18,342 (5,69)	1313,6 (-2,72)		31884 (6,64)		0,96	1,52	22,1	5,8%
(5) ΒΟΙΩΤΙΑ	-49,059 (-2,21)	0,1013 (0,37)	5652,8 (2,36)	-432,6 (-1,01)		6534,5 (1,64)		0,65	3,98	18,13	0%
(6) ΚΑΡΔΙΤΣΑ	-74,329 (-2,96)	0,2723 (2,57)	6994,9 (3,07)	-234,9 (-0,96)		15154 (6,80)	0,64 (3,95)	0,64 (3,95)	1,52	8,06	0%

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα αποτελέσματα έχουν ελεγχθεί για αυτοσυσχέτιση καταλοίπων με το h-test.

* ελαστικότητα της προσφερόμενης ποσότητας ως προς την τιμή της προηγούμενης περιόδου σε μέσες τιμές.

** ποσοστό έκτασης μεγάλων (άνω των 200 στρεμμάτων) εκμεταλλεύσεων στο σύνολο της καλλιεργούμενης με μαλακό σιτάρι έκτασης.

Επιλέξαμε να βρούμε τη στάθμιση δύο ζευγών νομών:

(α) Φθιώτιδα (μέσο μέγεθος εκμεταλλεύσεων = 15.3 στρέμματα) και Μαγνησία (μέσο μέγεθος εκμεταλλεύσεων = 57.8 στρέμματα)

(β) Τρίκαλα (μέσο μέγεθος εκμεταλλεύσεων = 11.5 στρέμματα) και Λάρισα (μέσο μέγεθος εκμεταλλεύσεων = 22.2 στρέμματα).

Τα αποτελέσματα του δείκτη A_i/A_j φαίνονται στον Πίνακα 5.

Ο Πίνακας 5 παρουσιάζει τα αποτελέσματα μιας απλής προσομοιωτικής δοκιμής υπολογισμού των μεγεθών πλούτου, που μεταφέρονται από τους καταναλωτές στους παραγωγούς. Οι στήλες (5) και (6) εμφανίζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, διότι είναι οι συντελεστές στάθμισης των μικρότερων, σχετικά, παραγωγών σε σχέση με τους μεγαλύτερους. Εάν σε αυτή τη στήλη εμφανίζεται αριθμός άνω του 1, σημαίνει ότι οι "μικροί" παραγωγοί σταθμίζονται περισσότερο από τους "μεγάλους". Όμως, ο συντελεστής αυτός δεν εμφανίζεται να έχει ιδιαίτερη συνέπεια προς όφελος των "φτωχών" παραγωγών ή το αντίστροφο. Ουσιαστικά, δηλαδή, φαίνεται ότι η πολιτική τιμών ασφαλείας δεν επιτυγχάνει αναδιανομή εισοδήματος από "πλουσιότερους" σε "φτωχότερους" παραγωγούς. Η αναδιανομή γίνεται μόνο από τους καταναλωτές στους παραγωγούς, ανεξάρτητα από το μέγεθος των παραγωγών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Μεταφερόμενο Εισόδημα στους Παραγωγούς λόγω Αύξησης της Παραγόμενης Ποσότητας (Μέγεθος A) και Συντελεστές Στάθμισης

ΕΤΟΣ	(1) ΜΕΓΑ ΦΘΙΩΤΙΔΑ	(2) ΜΕΓΑ ΜΑΓΝΗΣΙΑ	(3) ΜΕΓΑ ΤΡΙΚΑΛΑ	(4) ΜΕΓΑ ΛΑΡΙΣΑ	(5) Α.ΦΘΙ. ΑΜΑΓ.	(6) Α.ΤΡΙ. ΑΛΛΑΡ.
1971	5891.086	1722.130	3093.711	1748.297	3.420814	1.769557
1972	6549.231	2915.090	-660.5293	21636.30	2.246665	-0.030529
1973	4117.065	202.7246	717.5606	18806.60	20.30866	0.038155
1974	496.5469	1085.715	4678.190	11716.75	0.457346	0.399274
1975	6908.996	1212.415	2137.344	6558.250	5.698540	0.325897
1976	717.3984	1068.485	-667.6699	6954.203	0.671417	-0.096010
1977	1329.593	424.8252	-2262.289	9881.602	3.129576	-0.228940
1978	9942.949	3242.356	358.0547	21828.65	3.066582	0.016403
1979	1410.051	-400.0000	3094.070	2373.297	-3.525128	1.303701
1980	4672.648	-305.4697	6736.971	15921.40	-15.29660	0.423139
1981	4304.051	-891.8555	5001.900	3460.750	-4.825951	1.445348
1982	4753.844	1507.135	-796.6856	6445.352	3.154226	-0.123606
1983	124.3516	1234.645	1703.193	4790.551	0.099113	0.355532
1984	6620.010	325.2900	3014.640	11080.83	20.35110	0.272059
1985	6766.631	507.9246	2754.650	12724.36	17.32211	0.216486
1986	5681.160	2106.755	792.2549	-6718.461	2.696640	-0.117922
1987	-1474.680	-314.0801	-2539.370	-66.97656	4.695235	37.91431
1988	3673.705	2564.882	1795.550	6065.594	1.432310	0.296022
1989	6330.670	1664.240	3488.880	20637.12	3.803941	0.169059
1990	-664.4600	-875.0869	2581.950	7569.000	0.759307	0.341122

Γενικά Συμπεράσματα

Στην εργασία αυτή, προσπαθήσαμε να μελετήσουμε την επίδραση μίας συγκεκριμένης αγροτικής πολιτικής, της πολιτικής των τιμών ασφαλείας, επί του εισοδήματος των παραγωγών. Πιο συγκεκριμένα, επικεντρώσαμε το ενδιαφέρον μας στα αποτελέσματα της πολιτικής τιμών ασφαλείας στην άμβλυνση των εισοδηματικών ανισοτήτων συγκεκριμένων ομάδων παραγωγών. Στη γενική, αλλά βραχυχρόνια, ανάλυσή μας φαίνεται σαφώς η ανεπάρκεια της πολιτικής αυτής να μειώσει τέτοιου είδους ανισότητες. Περαιτέρω, αναλύσαμε την επίδραση της πολιτικής τιμών στην παραγωγή (δηλαδή στην αύξηση της παραγωγής λόγω της πολιτικής αυτής) και, ως εκ τούτου, στα δημιουργούμενα επιπλέον εισοδήματα.

Σε αυτή την ανάλυση, χρησιμοποιήσαμε ως παράδειγμα την αγορά μαλακού σιταριού. Με τη βοήθεια ενός απλού θεωρητικού υποδείγματος φτιάξαμε ένα δείκτη στάθμισης της σημασίας των "φτωχών" έναντι των "πλουσίων" παραγωγών. Αυτή η στάθμιση είχε στόχο να εκφράσει τη σχετική σημασία που απέδιδε η πολιτεία στις δύο ομάδες παραγωγών στην περίοδο 1970-1990.

Τα αποτελέσματα αυτής της ανάλυσης ήταν αποκαλυπτικά. Ο στόχος της άμβλυνσης των ενδοκλαδικών εισοδηματικών ανισοτήτων και της αναδιανομής του πλούτου δεν φαίνεται να επιτυγχάνεται.

Η πολιτική τιμών ασφαλείας δεν είναι σε θέση να πετύχει κάτι τέτοιο. Η προσομοιωτική δοκιμή που πραγματοποιήσαμε είχε ως σκοπό να μας δείξει ενδεχόμενη σαφή "προτίμηση" της πολιτικής τιμών προς μία ομάδα παραγωγών, είτε τους "φτωχούς", είτε τους "πλούσιους". Οι σταθμίσεις της σχετικής σημασίας σε αυτή τη δοκιμή μας έδειξαν με εύγλωττο τρόπο ότι δεν υπάρχει σαφής προτίμηση προς μία συγκεκριμένη ομάδα παραγωγών.

Το γενικό συμπέρασμα που μπορεί να εξαχθεί από τα παραπάνω είναι ότι η πολιτική τιμών ασφαλείας κατορθώνει να μεταφέρει πλούτο από τους καταναλωτές ενός προϊόντος στους παραγωγούς αυτού του προϊόντος. Όμως, σε αυτή τη μεταφορά δεν υπάρχει καμία σαφής διάκριση προς συγκεκριμένη ομάδα παραγωγών, που να οδηγεί σε μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων μεταξύ μικρών και μεγάλων αγροτών.

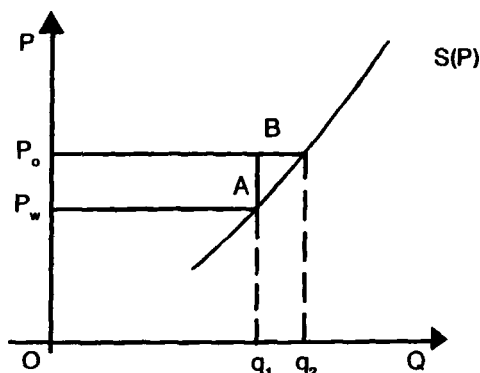
Ως εκ τούτου, στο βαθμό που η άμβλυνση των εισοδηματικών ανισοτήτων εξακολουθεί να αποτελεί στόχο της ακολουθούμενης αγροτικής πολιτικής και δε νομίζουμε ότι στο σημείο αυτό έχει κάτι αλλάξει, η στήριξη του αγροτικού εισοδήματος πρέπει να πάρει άλλες μορφές. Χωρίς εδώ να αποσκοπούμε στη διατύπωση συγκεκριμένης πρότασης πολιτικής, που να ανταποκρίνεται στα ιδιαίτερα τεχνικά δεδομένα των επιμέρους παραγωγικών δραστηριοτήτων, πιστεύουμε πως οι νέες αυτές μορφές πρέπει να ακολουθούν δύο γενικές αρχές:

Πρώτο, να αποδεσμεύουν την παρεχόμενη στήριξη από τον όγκο της παραγωγής ή ακόμη και από την έκταση των καλλιεργούμενων εκτάσεων ή τον αριθμό των εκτρεφόμενων ζώων. Με τον τρόπο αυτό θα σταματήσει το χορηγούμενο ποσό ενίσχυσης, αδιάφορο αν έχει τη μορφή στήριξης των τιμών εισοδηματικής ενίσχυσης κλπ, να είναι ανάλογο του μεγέθους της αγροτικής εκμετάλλευσης.

Δεύτερο, να ορίζει όρια μεγέθους εκμετάλλευσης όσον αφορά τον αριθμό των δικαιούχων οικονομικής ενίσχυσης, επιδότησης κλπ, έτσι ώστε οι χορηγούμενες ενισχύσεις να συμβάλλουν στη στήριξη του εισοδήματος των μικρών και όχι εν γένει του συνόλου των παραγωγών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Θεωρείστε μία γενική συνάρτηση προσφοράς, όπως αυτή του Σχήματος Π-1.

ΣΧΗΜΑ Π-1

Είναι φανερό ότι μία αύξηση της τιμής από P_w σε P_o θα οδηγούσε σε αύξηση του "κέρδους" των παραγωγών ίση με $P_w ABP_o + ABG$.

Είναι φανερό ότι το εμβαδόν του $P_w ABP_o$ είναι ανάλογο του μεγέθους της ποσότητας q_1 . Θέλουμε τώρα να δείξουμε ότι το εμβαδόν του τριγώνου ABG για μικρές μεταβολές της τιμής από το P_w θα είναι θετικά συνδεδεμένες με το μέγεθος q_1 και με την ελαστικότητα της συνάρτησης $S(P)$.

Η ελαστικότητα της προσφοράς μπορεί να γραφεί ως εξής:

$$\epsilon_s = \frac{dq}{dp} \frac{P}{q}$$

Το τρίγωνο ABG , για πολύ μικρές μεταβολές της τιμής, θα έχει εμβαδόν ίσο με $1/2 (dP, dq)$, το οποίο, με κατάλληλο χειρισμό, μπορεί να γραφεί ως εξής:

$$\frac{1}{2} \epsilon_s (dP)^2 \frac{q}{P} \quad \text{όπου } \epsilon_s = \text{ελαστικότητα προσφοράς}$$

Είναι φανερό ότι αυτή η παράσταση συνδέεται θετικά, τόσο με την ελαστικότητα της προσφοράς, όσο και με την αρχική προσφερόμενη ποσότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bauer, S., (1979) *"Quantitative Sektoranalyse als Entscheidungshilfe fuer die Agrarpolitik"*, Berlin 1979.
- Bauer, S., (1984) Preispolitik und Einkommensentwicklung, in: *Einkommen in der Landwirtschaft, Verteilung, Verwendung und Beeinflussung*, Gesellschaft fur Wirtschafts - und Sozialwissenschaften des Landbaues, Bd. 21, S. 615-636.
- Commission of the EEC, (1990) *Economic Results of Agricultural Holdings No 5-1986/1987*, Luxembourg.
- Harberger, A.C., (1978) *On the Use of Distributional Weights in Social Cost-Benefit Analysis*, Journal of Political Economy, Vol. 86, pp. 87-120.
- ΚΕΠΕ, (1985) *Το Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής Αναπτύξεως, 1985-1987*, Αθήνα.
- Lianos, T.P. and Rizopoulos, G., (1988) *Estimation of Social Welfare Weights in Agricultural Policy: the Case of Greek Cotton*, in: Journal of Agricultural Economics, Vol. 39, pp. 61-68.
- Μπαλτάς, Ν., (1986) *Ανάλυση της Προσφοράς Αγροτικών Προϊόντων*: Σιτηρά, (ΑΤΕ), Αθήνα.
- Ritson, Ch., (1977) *Agricultural Economics, Principles and Policy*, New York.
- Schmitt, G., *Grenzen und Moelichkeiten der landwirtschaftlichen Einkommenspolitik unter veranderten gesamtwirtschaftlichen Rahmenbedignungen*, in *Agrarwirtschaft*, Helt 6, S. 165-180.
- Schmitt, G., und Tangermann, S., (1984) *Zur Answirkung der Agrarpreisstuetzung auf die landwirtschaftlichen Einkommen*, in: *Einkommen in der Landwirtschaft, Verteilung, Verwendung und Beeinflussung*, Gesellschaft fur Wirtschafts - und Sozialwissenschaften des Landbaues, Bd. 21, S. 759-793.
- Υπουργείο Γεωργίας (1985), *Κατευθύνσεις Αγροτικής Πολιτικής*, Αθήνα.